

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1450
Toplantı Tarihi/Sayısı : 18.4.2024/45
Karar Numarası : 2024/388
Başvuran : R. A.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : 1- Akçadağ T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
2- Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
1- Kotangözü Mah. Kotangözü Sok. No:112/4
Muhatap Adres : Akçadağ/MALATYA
2- Hacı Bayram Mah. Agah Efendi Cad. No:12/1 Altındağ/
ANKARA

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın erişkinler için sağlık kurulu raporu almak için üniversite hastanesine gidememesi sebebiyle cezanın ertelenmesi uygulamasından faydalanamadığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesine 27/6/2022 tarihinde erişkinler için sağlık kurulu raporu almak üzere gittiğini; hastanede gerekli muayene gerçekleştirilmeden daha önceden var olan antisosyal kişilik bozukluğu tanısına dayanılarak % 20 oranında engelli raporu verildiğini,

b. Kendisinin kalp, diyabet, nefes darlığı, karaciğer yağlanması gibi başka rahatsızlıklarının da olduğunu, bu sebeple Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesi tarafından verilen rapora karşı 8/8/2022 tarihinde İl Sağlık Müdürlüğüne itiraz ettiğini ancak 30 günlük sürenin geçmesi sebebiyle itirazının kabul edilmediğini,

c. Söz konusu raporun kendisine tebliğ edilmediğini belirtmesinin ardından İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezine sevkini yapıldığını ancak 6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle bu hastanede sağlık kurulu raporu işlemlerinin geçici olarak durdurulması sebebiyle talep edilen raporun düzenlenemediğini,

ç. 26/5/2023 tarihinde hakkında İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezine sevk kararı verilmesine rağmen İl Sağlık Müdürlüğüne görevlendirilen ambulans ile götürülmesine ceza infaz kurumu idaresi tarafından izin verilmediğini,

d. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 16'ncı maddesinde düzenlenen hapis cezasının infazının hastalık nedeniyle ertelenmesi uygulamasından faydalanmak amacıyla Malatya İnfaz Hâkimliğine başvuruda bulunduğunu, Hâkimlik tarafından başvurusunun ilgili kararı verecek merci olan Malatya Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine karar verildiğini, Malatya İnfaz Hâkimliği kararının üzerinden dört ay geçmesine rağmen Cumhuriyet Başsavcılığının herhangi bir karar vermediğini,

e. Malatya İnfaz Hâkimliği kararının üzerine Malatya 1. Ağır Ceza Mahkemesine başvurduğunu, başvurusunda "kaldığı Kurumda rahatsızlıkları için yeterli tedavi imkânının sunulmadığını, bu sebeple hastalık nedeniyle infazının ertelenmesi için gerekli sağlık kurulu raporunu alamadığını, ikametgâhı olan İstanbul'da yer alan herhangi bir üniversite hastanesinde muayene edilerek hakkında rapor düzenlenmesini" talep ettiğini ancak Malatya 1. Ağır Ceza

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Mahkemesi tarafından talebinin reddedildiğini,

f. Bulunduğu Kurumdan üniversite hastanelerinde tedavi olma imkânına erişememesi nedeniyle Kocaeli veya Aksaray’da bulunan ceza infaz kurumlarına nakledilmesi talebiyle 1/6/2023 tarihinde Adalet Bakanlığına başvurduğunu ancak Bakanlıktan cevap alamadığını, söz konusu süreçlerin yaşam hakkını ihlal ettiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Akçadağ T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesinden aldığı % 20 oranındaki erişkinler için sağlık kurulu raporuyla ilgili Kurumun herhangi bir tasarrufunun olmadığı,

b. Kurumda üniversite hastanesine gidememesi neticesinde talep ettiği tedaviye ulaşamadığı iddiası ve bu sebeple başka illerdeki Kurumlara sevkini yapılması talebiyle ilgili olarak; mevzuat gereğince devlet hastaneleri ya da üniversite hastanelerine gönderilen hükümlü ve tutukluların, başka yerlerdeki hastanelere sevkini sağlık kurulu raporuyla, acil ve hayati tehlikesi bulunması halinde, mevcut ise biri hastalığın uzmanı olmak üzere, iki uzman hekim tarafından verilir başhekim tarafından onaylanan ve hastalığın sebebi, tedavinin hangi sebeple bulunduğu hastanede gerçekleştirilemediği, hastaya nerede ve ne tür bir tedavinin uygulanması gerektiğini açıkça belirten bir raporla mümkün olacağı, bu durumda da öncelikle en yakın ve mahkûm koğuşu bulunan devlet veya üniversite hastanelerinin tercih edileceği, yapılan incelemede başvuranın nakil talebinin kapasite doluluğu nedeniyle reddedildiğinin anlaşıldığı,

c. Başvuranın Turgut Özal Hastanesine sevki için İl Sağlık Müdürlüğünden ambulans gönderildiği ancak Kurumun kabul etmediği iddiasıyla ilgili olarak; ceza infaz kurumunda bulunan kurum hekimi, aile hekimi veya dış hekiminin uygun görmesi halinde, hükümlü ve tutukluların ileri tetkik, tedavi ve rehabilitasyonu için devlet veya üniversite hastanelerine sevk edildiği, bu sevklerin Kurum tarafından güvenlik önlemleri alınarak sağlandığı, buna istinaden başvuranın sevki bulunmadığı ve acil bir durumu olmadığından ambulans ile hastaneye götürülmediği belirtilmiştir.

4. Muhatap Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutukluların sağlıklarının korunmasının, teşhis ve tedavilerinin yapılmasının, sağlığa erişim hakkının kolaylaştırılması ve korunmasının çağdaş infaz anlayışının temel unsurlarından olduğu, bu konuda herhangi bir aksamanın ve hak kaybının olmaması için azami çabanın gösterildiği ve gereken her türlü tedbirin alındığı,

b. Mevzuata göre; hükümlü ve tutukluların öncelikle ilde bulunan hastanelere, il düzeyinde tedavi imkânı bulunamaması halinde diğer illerdeki hastanelerin ilgili bölümlerine ve üniversite hastanelerine sevk edildikleri, hasta hükümlü ve tutuklunun hangi uzmanlık alanında tetkik ve tedavi göreceğine muayene eden kurum doktorunun, kurum doktoru bulunmuyorsa aile sağlığı merkezinde veya hastanede görevli doktorun karar verdiği, bu aşamada Kurum İdaresinin bir yetkisinin bulunmadığı,

c. Öte yandan, 6/2/2023 tarihinde yaşanan deprem sonrasında Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Sağlık Kurulu Polikliniklerinin hasta kabulüne başlamasını takiben başvuranın ilgili hastaneye sevkini yapıldığı ve başvuran hakkında tanzim edilen 10/8/2023 tarihli raporda % 20 engel oranına sahip olduğunun tespit edildiği,

ç. Akçadağ T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu hekimi tarafından düzenlenen 11/9/2023 tarihli ve 2023/... sayılı raporda “*Adı geçenin, engellilik oranı düşük olduğundan ceza tehir işlemleri için sağlık kuruluna sevki uygun görülmemiştir.*” hususunun ifade edildiği belirtilmiştir.

5. Muhatapın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Bulunduğu Kurumun kendisini üniversite hastanesi yerine tekrar Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk ettiğini, burada kendisine 10/8/2023 tarihinde yeniden % 20 engelli raporu verildiğini, kendisinin bu rapora 7/9/2023 tarihinde itiraz ettiğini,

b. Bulunduğu Kurumdaki hekim tarafından düzenlenen 11/9/2023 tarihli ve 2023/... sayılı raporda engellilik oranı düşük olduğundan ceza tehir işlemleri için sağlık kuruluna sevkini uygun görülmediğini,

c. İl Sağlık Müdürlüğü ve Cumhuriyet Savcılığı tarafından Turgut Özal Hastanesine sevkini sağlandığı halde gönderilmediğini, 1 yıldan uzun süredir erişkinler için sağlık kurulu raporu almak üzere Üniversite hastanesine gidemediğini, başka ceza infaz kurumuna geçme talebinin de kabul edilmediğini ve mağdur olduğunu belirtmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın “*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*” başlıklı 17’nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)”

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “Kurumun görevleri” başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde: “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun görevleri arasında sayılmıştır.

8. 6701 sayılı Kanun'un “Başvurular” başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma bizzat başvuru yapabileceği” belirtilmiştir.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in “Karar türleri” başlıklı 65'inci maddesi şöyledir: “(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesine (CPT) göre, mahpusların gözetim altında buldukları süre boyunca, tutukluluk sürelerinden bağımsız olarak her zaman bir doktora erişimlerinin bulunması gereklidir. Sağlık hizmetleri, doktora danışma talepleri gereksiz gecikme olmadan karşılanacak şekilde düzenlenmelidir (Avrupa Konseyi, CPT, Cezaevlerinde Sağlık Hizmetleri, 1993, para.34).

13. 29/12/2004 tarihli ve 25685 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un “Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri” başlıklı 71'inci maddesine göre; “(1) Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi ettirilir.”

14. Somut olayda başvuran erişkinler için sağlık kurulu raporu talebiyle bir üniversite hastanesinde muayene olmak istediğini, bulunduğu Kurumda söz konusu rapor için gerekli muayeneye ulaşma imkânının olmadığını, söz konusu raporu alamaması sebebiyle cezanın ertelenmesi uygulamasından faydalanamadığını iddia etmektedir. 20/2/2019 tarihli ve 30692 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Erişkinler için Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik'in “Tanımlar” başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendine göre “Erişkinler İçin Sağlık Kurulu Raporu: Engellilik sağlık kurulu tarafından hazırlanan kişilerin engel ve sağlık durumlarını belirten belgeyi” ifade etmektedir. Mezkûr Yönetmelik'in 7'nci maddesine göre raporları düzenlemeye yetkili sağlık kurum ve kuruluşları ile hakem hastaneler Sağlık Bakanlığınca belirlenmektedir.

15. Başvuru kapsamındaki bilgi ve belgeler incelendiğinde; Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesinin rapor düzenlemeye yetkili olduğu, 27/6/2022 ve 10/8/2023 tarihlerinde Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesinde başvuran hakkında erişkinler için sağlık kurulu raporu düzenlendiği tespit edilmiş, netice itibarıyla başvuranın söz

konusu raporu verme konusunda yetkili bir hastaneye erişebildiği belirlenmiştir.

16. Yukarıda açıklandığı üzere başvuranın talep ettiği rapor kapsamında gerekli sağlık hizmetlerine erişebildiği belirlendiğinden kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

18/4/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye